

چہل حدیث امام زمان علیہ السلام

و  
چہل وظیفہ شعیان

محمد رضا زنگنه



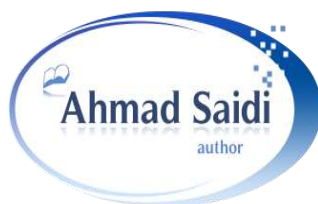
چہل حدیث  
امام زمان

مؤسسہ تبلیغ و اخلاق امام زمان علیہ السلام

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

چهل حدیث از امام زمان علیہ السلام

و چهل وظیفه شیعیان



- ❖ سرشناسه : زنگنه محمد رضا ۱۳۴۱ .
- ❖ عنوان و نام پدیدآور : چهل حدیث از امام زمان علیه السلام و چهل وظیفه شیعیان / تألیف محمد رضا زنگنه .
- ❖ مشخصات نشر : قم: صبح امید یاران ، ۱۳۸۹ .
- ❖ مشخصات ظاهری : ۶۴ ص ۱۷\*۱۱ س م شابک: ۹۷۸ - ۶۰۰ - ۹۱۷۸۴ - ۷ - ۶
- ❖ وضعیت فهرست نویسی : فیپا
- ❖ یادداشت : کتابنامه به صورت زیرنویس .
- ❖ موضوع : محمد بن حسن (عج)، امام دوازدهم، ۲۵۵ق. - - - احادیث
- ❖ موضوع : محمد بن حسن (عج)، امام دوازدهم، ۲۵۵ق. - - - غیبت
- ❖ موضوع : اخلاق شیعه : موضوع: مهدویت - - انتظار
- ❖ رده بندی کنگره : ۹ ۱۳۸۹ چ ۹/۲/۱۵ BP رده بندی دیویی : ۹۵۹/۲۹۷
- ❖ شماره کتابشناسی ملی : ۲۱۵۱۶۸۴

❖ چهل حدیث از امام زمان علیه السلام و چهل وظیفه شیعیان

- ❖ تألیف: محمد رضا زنگنه
- ❖ ویرایش: احمد سعیدی
- ❖ صفحه آرا: امیر سعید سعیدی
- ❖ ناشر: صبح امید یاران/قم، خیابان دورشهر، کوی ۱۸، پ ۱۴۳ تلفن: ۰۲۵ - ۷۷۳۴۱۷۸
- ❖ چاپخانه و شمارگان: وفا / ۵۰۰۰ جلد
- ❖ نوبت و تاریخ چاپ: چهارم / دوم ناشر / بهمن ۱۳۸۹
- ❖ قیمت:؟؟ تومان
- ❖ مرکز پخش: دفاتر مؤسسه تبلیغ و انفاق امام زمان علیه السلام:
- ❖ (۱) دفتر مرکزی تهران: ۲ (۳۳۳۸۶۴۶۴) دفتر اراک:؟؟؟؟۰۸
- ❖ (۳) دفتر اردبیل: ۴ (۰۴۵۱ - ۳۳۵۴۸۰۵) دفتر رودبار: ۰۹۱۱۱۳۹۵۰۷۴
- ❖ (۵) دفتر زاهدان:؟؟؟؟۰۶ (۰۹) دفتر قم: ۰۲۵ - ۳۷۷۳۴۵۹۱
- ❖ (۷) دفتر لاهیجان: ۸ (۰۱۴۱ - ۴۸۸۲۷۰۷) دفتر مشهد: ۰۵۱۱ - ۸۵۱۱۸۰۱
- ❖ (۹) دفتر یزد:؟؟ (۱۰) آدرس سایت مؤسسه: WWW.۳۲۹.ir

فهرست

- سخنی با منتظران ۱۱
- خلاصه‌ای از زندگی نامه ۱۵
- چهل حدیث از امام زمان علیه السلام
- ۱- توجه امام زمان علیه السلام به شیعیان ۱۸
  - ۲- عمل صالح و تقرب به اهل بیت علیهم السلام ۱۸
  - ۳- تسلیم در برابر دستورات امامان علیهم السلام ۱۹
  - ۴- تحقق حتمی حقیقت ۱۹
  - ۵- خلقت هدفدار و هدایت پایدار ۲۰
  - ۶- ظهور حق ۲۰
  - ۷- ظهور فقط به اذن خدا ۲۱
  - ۸- مدعیان دروغگو ۲۱
  - ۹- ذخیره الهی ۲۲
  - ۱۰- حجت الهی ۲۲
  - ۱۱- نماز، طرد کننده شیطان ۲۳
  - ۱۲- آزمایش الهی ۲۳
  - ۱۳- حق با ماست ۲۳
  - ۱۴- خدا برای ما کافی است ۲۴
  - ۱۵- با ما باشید تا سرگردان نشوید ۲۴
  - ۱۶- نشانه‌های الهی ۲۴

- ۱۷- دانش حقیقی ۲۵
- ۱۸- علت تأخیر دیدار ۲۵
- ۱۹- پیروان نادان ۲۶
- ۲۰- کارگشایی مشکل مردم ۲۷
- ۲۱- امنیت بخش زمین ۲۷
- ۲۲- مراجعه به فقیهان ۲۷
- ۲۳- فایده غیبت امام ۲۸
- ۲۴- گستره علم امام ۲۸
- ۲۵- دعا برای فرج ۲۸
- ۲۶- آخرین وحی ۲۸
- ۲۷- زمین بدون حجت خدا ۲۹
- ۲۸- پرداخت حقوق مالی ۲۹
- ۲۹- راویان مورد وثوق ۳۰
- ۳۰- وظیفه شیعیان به هنگام ظهور ۳۰
- ۳۱- نشانه‌های قیام ۳۱
- ۳۲- دخل و تصرف در مال امام ۳۲
- ۳۳- یاری خواستن از مردم ۳۳
- ۳۴- مغتنم شمردن فرصت تا قبل از مرگ ۳۳
- ۳۵- اراده الهی ۳۴
- ۳۶- دعای عافیت ۳۵
- ۳۷- وقت ظهور ۳۵
- ۳۸- دعای زمان غیبت جهت فرج ۳۶
- ۳۹- از دستورات امام زمان است که هنگام غیبت این دعا را بخوانید ۳۷
- ۴۰- نجات از فتنه‌ها ۳۸

چهل وظیفه شیعیان در قبال امام زمان علیه السلام

- ۱- شناخت و معرفت نسبت به امام زمان علیه السلام ۴۰
- ۲- اطاعت از امام ۴۰
- ۳- محبت و مودت خاص نسبت به ایشان ۴۱
- ۴- ذکر و یاد دائمی نسبت به امام ۴۱
- ۵- رعایت ادب و احترام نسبت به نام و یاد او ۴۱
- ۶- انتظار فرج ایشان را داشتن ۴۲
- ۷- تشکیل جلسه، حضور و بیان فضایل و مناقب ایشان ۴۲
- ۸- دعا برای تعجیل فرج آن حضرت، اما عجله نکردن ۴۳
- ۹- صدقه دادن به نیابت از آن حضرت ۴۳
- ۱۰- صدقه دادن به قصد سلامتی امام ۴۳
- ۱۱- انجام اعمال و عبادات به نیابت ۴۴
- ۱۲- زیارت به نیابت امام ۴۴
- ۱۳- اهتمام در یاری امام زمان علیه السلام در زمان غیبت ۴۵
- ۱۴- تصمیم بر یاری امام زمان در زمان حضور و ظهور ۴۵
- ۱۵- تجدید بیعت با امام زمان ۴۶
- ۱۶- صلّه امام زمان علیه السلام به مال ۴۶
- ۱۷- صلّه به شیعیان و دوستان امام زمان علیه السلام ۴۷
- ۱۸- شاد نمودن مؤمنان ۴۷
- ۱۹- هدیه ثواب نمازها ۴۷
- ۲۰- توسل و طلب شفاعت ۴۸
- ۲۱- دادخواهی و عرض حاجت به آن حضرت ۴۸
- ۲۲- صبر بر آزار و تکذیب دشمنان و سایر محنت‌ها ۴۸

۲۳- مخالفت با ستمگران و اهل باطل ۴۹

۲۴- تهذیب نفس ۴۹

۲۵- مقدم داشتن خواسته امام بر خواست خود ۵۰

۲۶- بزرگداشت روزهای منسوب به امام زمان علیه السلام ۵۰

۲۷- احترام اماکنی که به قدوم آن حضرت زینت یافته ۵۰

۲۸- تکذیب مدعیان دروغین و عدم همراهی با آنان ۵۱

۲۹- دعا برای سلامتی دین و ایمان خود به هنگام ظهور ۵۲

۳۰- خواندن نماز ویژه آن حضرت ۵۲

۳۱- زیارت کربلا و گریستن در مصایب امام حسین علیه السلام ۵۲

۳۲- اهتمام در ادای حقوق برادران دینی ۵۳

۳۳- آمادگی به هنگام انتظار ۵۳

۳۴- پیروی از فقهای اهل بیت و عالمان ربانی ۵۴

۳۵- اهداء قرائت قرآن به امام زمان علیه السلام ۵۴

۳۶- اقتدا به اخلاق و اعمال آن حضرت ۵۴

۳۷- بیان فضایل و مناقب به نحو شعر و سخنرانی و غیره ۵۵

۳۸- ندبه در فراق امام زمان علیه السلام ۵۵

۳۹- تعیین نکردن وقت ظهور ۵۶

۴۰- آشنایی و دعوت مردم به آن حضرت ۵۶

توضیحات مربوط به مسابقه انتظار ۶۲ ۲



## سخنی با منتظران

ما که دوستدار اهل بیت و شیعه امامان علیهم السلام و منتظر قدوم مبارک آخرین حجت خدا بر خلق و پیشوای همه مسلمانان و مستضعفان هستیم، اولین نکته‌ای که باید به ذهنمان برسد این است که او کیست؟ سخن و فرمانش چیست؟ وظیفه و تکلیف ما در برابر آن حضرت، کدام است؟

جواب به این سه پرسش، هدفی است که این جزوه در عین اختصار دنبال می‌کند.

به همین جهت و برای عمل نمودن به فرمان رسول خدا و سایر امامان که فرمودند:

«من حفظ من امتی اربعین حدیثا ینتفعون بها بعثه الله یوم القیامة فقیهاً عالماً؛ هر کسی از امت من که چهل حدیث را حفظ نماید و از آن سود ببرد، خداوند او را در روز قیامت اسلام شناس و دانشمند محشور می‌کند» (۱)

چهل حدیث نورانی از کلمات گهربار امام زمان علیه السلام گزینش شده است و به محضر شما خواننده گرامی و منتظر صاحب الزمان علیه السلام اهدا می‌گردد.

البته از عبارت «ینتفعون بها» و نیز عبارت «مما یحتاجون الیه» که در برخی دیگر از روایات آمده، معلوم می‌شود که مراد از حفظ حدیث، تنها حفظ ذهنی نیست؛ بلکه هدف مهم و عمده، عمل نمودن به آن‌ها و سود بردن از آن است؛ آنچه که در زندگی به آن نیاز دارند.

بنابراین ابتدا چهل سخن و فرمان مولای بهتر از جانمان را به گوش دل و جان سپرده و بدان عمل می‌نماییم؛ آن‌گاه مروری کوتاه بر وظایفمان می‌اندازیم، تا ببینیم در این دنیای وا نفسا و در زمان انتظار مقدم دلداری مهربانمان، چه باید بکنیم.

البته که این تنها بخشی از وظایف روزانه ماست که در قبال آن یار غایب از نظر باید بر دوش خود احساس کنیم، باشد که روز به روز به مقتدای خود نزدیک‌تر شویم.

در همین راستا است که مؤسسه تبلیغ و انفاق امام زمان علیه السلام در کنار سایر مراکز و مؤسسات دولتی و مردمی که بحمدالله پیرامون مهدویت و انتظار فعالیت می‌کنند، با هدف شناخت و معرفت نسبت به امام زمان علیه السلام و ایجاد انس و محبت در بین شیعیان و منتظران، و شناسایی نیازمندان از دوستان ایشان، شناخت و انجام تکالیف زمان غیبت خود را در دو جهت فرهنگ مهدویت و خدمات رسانی به مستمندان از شیعیان، در عمل به وظیفه زمان انتظار، متمرکز نموده است.

بدین منظور و با اخذ اجازه از مراجع معظم ، صدقات، خیرات، میرات، کفارات و وجوهات شرعیه متدینین را از طریق صندوق‌های ویژه مؤسسه و یا به گونه حضوری و بدون واسطه، جمع آوری نموده، به مصارف مربوطه در ارتباط با معیشت مستمندان آبرومند و نیز تأمین هزینه فعالیت‌های تبلیغی و فرهنگ مهدویت می‌رساند.

امید که با عمل نمودن به فرامین آخرین حجت خدا و با انجام وظایف و تکالیفمان در هنگامه انتظار آن موعود منتظر که امید همه مسلمانان و بلکه مستضعفان جهان است، زمینه ظهور و حضور قائم آل محمد علیه السلام را فراهم نموده، چشم و دلمان به جمال دل آرای مهدی فاطمه علیهما السلام روشن گردد. و اگر توفیق عظیم درک زمان ظهور نصیبمان نشد، حداقل از عاشقان و منتظران واقعی مهدی صاحب الزمان علیه السلام محسوب شویم.

مؤسسه تبلیغ و انفاق امام زمان علیه السلام

دفتر قم

## خلاصه‌ای از زندگی‌نامه

مهدی موعود که دوازدهمین و آخرین جانشین پیامبر خاتم می‌باشد، در نیمه شعبان سال ۲۵۵ هجری قمری در سامرا با وجود مبارک خود جهان را منور نمود. پدر بزرگوارش امام عسکری علیه السلام و مادرش نرجس خاتون می‌باشد. نام و کنیه آن حضرت همان نام و کنیه پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله است و القابش نیز صاحب الزمان، حجت، قائم، خلف صالح، مهدی، منتظر، ... است.

تولد امام مهدی علیه السلام مطابق حکمت الهی، مخفیانه بود و کسی جز اصحاب خاص، از آن خبر نداشتند و این به دو علت بود: اول این که هم از خطر ظالمان و حاکمان ستمگر در امان باشد و دوم این که مردم را برای غیبت و تداوم امامت آماده کنند. همان گونه که امامان قبلی نیز بخصوص امام عسکری علیه السلام، کم کم از دید و دسترسی آسان مردم به دور بودند؛ اگرچه آن هم در ظاهر به سبب ظلم حاکمان ستمگر بود که ایشان را یا در تبعید یا زندان و یا در حصر قرار می‌دادند.

در سال ۲۶۰ هجری که امام عسکری علیه السلام به شهادت رسید، امام زمان علیه السلام پنج ساله بودند و هنگام نماز بر پیکر مطهر پدر بزرگوارش بود که وجود مبارکش بر همه آشکار گردید. در همین زمان بود که حاکمان جور به تعقیب وی پرداختند و آن حضرت در یکی از سرداب‌های منزل از چشم‌ها ناپدید شدند و «غیبت صغری» آغاز گردید. آن حضرت از این زمان به مدت ۶۹ سال توسط چهار نایب خاص خود با مردم در ارتباط بودند: (۱) عثمان بن سعید (۲) محمد بن عثمان (۳) حسین بن روح نوبختی (۴) علی بن محمد سیمری.

و از سال ۳۲۹ (۲) هجری بود که مسئله نیابت خاصه نیز به پایان رسید و «غیبت کبری» آغاز شد. در این مدت با راهنمایی امامان معصوم بویژه خود امام زمان علیهم السلام و شاخصه‌هایی که معین فرمودند، مردم با واسطه نایبان عام ایشان که علما و فقهای مکتب اهل بیت علیهم السلام هستند با امام زمان علیه السلام ارتباط دارند. بنابراین اگر کسی در این مدت ادعای نیابت و ارتباط ویژه با امام داشته باشد به یقین دروغ گفته است؛ اگرچه اصل رؤیت آن یار غایب از نظر، برای صالحان از امت بعید نیست که بیشتر آن موارد هم پس از اتمام دیدار متوجه می‌شوند که چه کسی را زیارت کرده‌اند.

امام زمان علیه السلام تحقق بخش وعده همه انبیا و اولیاست که روزی ظهور خواهند نمود و حکومت سراسر عدل الهی را بر روی زمین حاکم خواهند کرد. ظهور ایشان مقدماتی دارد که بخشی از آن مربوط به مردم است و باید

زمینه آن را با اصلاح خود و جامعه و عمل به وظایف زمان غیبت فراهم نمایند که قسمت اندکی از آن، در این کتاب آمده است.

## چهل حدیث از امام زمان علیه السلام

۱۲

۱- توجه امام زمان علیه السلام به شیعیان

«إِنَّا غَيْرُ مُهْمِلِينَ لِمُرَاعَاتِكُمْ وَ لَا نَاسِينَ لِذِكْرِكُمْ وَ لَوْ لَا ذَلِكَ لَنَزَلَ بِكُمْ اللَّأْوَاءُ وَ اصْطَلَمَكُمُ الْأَعْدَاءُ فَاتَّقُوا اللَّهَ جَلَّ جَلَالُهُ وَ ظَاهِرُونَ عَلَيَّ أَنْتِيَابِكُمْ مِنْ فِتْنَةٍ قَدْ أَنْفَتَ عَلَيْكُمْ؛ ما در رعایت حال شما کوتاهی نمی کنیم و یاد شما را از خاطر نبرده ایم، که اگر جز این بود گرفتاری ها به شما روی می آورد و دشمنان، شما را ریشه کن می کردند. از خدا بترسید و ما را پشتیبانی کنید، در نجات دادن شما از فتنه هایی که شما را در بر گرفته است.» (۳)

۲- عمل صالح و تقرب به اهل بیت علیهم السلام

«فَيَعْمَلُ كُلُّ امْرِئٍ مِنْكُمْ مَا يَقْرُبُ بِهِ مِنْ مَحَبَّتِنَا وَ لِيَتَجَنَّبَ مَا يُدْنِيهِ مِنْ كَرَاهِيَّتِنَا وَ سَخَطِنَا فَإِنَّ امْرَأً يَبْغُهُ فِجَاءَةٌ حِينَ لَا تَنْفَعُهُ تَوْبَةٌ وَ لَا يُنْجِيهِ مِنْ عِقَابِنَا نَدْمٌ عَلَيَّ حَوْبَةٌ؛ هر یک از شما باید به آنچه که او را به دوستی ما نزدیک می سازد، عمل کند و از آنچه که خوشایند ما نبوده و خشم ما در آن است، دوری گزیند، زیرا مرگ به طور ناگهانی انسان را می گیرد، در وقتی که توبه برایش سودی ندارد و پشیمانی او را از کیفر ما به خاطر گناهش نجات نمی دهد.» (۴)

۳- تسلیم در برابر دستورات امامان علیهم السلام

«فَاتَّقُوا اللَّهَ وَ سَلِّمُوا لَنَا وَ رُدُّوا الْأَمْرَ إِلَيْنَا فَعَلَيْنَا الْإِصْدَارُ كَمَا كَانَ مِنَّا الْإِبْرَادُ وَ لَا تُحَاوِلُوا كَشْفَ مَا عُطِيَ عَنْكُمْ وَ لَا تَمِيلُوا عَنِ الْيَمِينِ وَ تَعْدِلُوا إِلَى الْيَسَارِ وَ اجْعَلُوا قَصْدَكُمْ إِلَيْنَا بِالْمَوَدَّةِ عَلَيَّ السُّنَّةِ الْوَاضِحَةِ فَقَدْ نَصَحْتُ لَكُمْ وَ اللَّهُ شَاهِدٌ عَلَيَّ وَ عَلَيْكُمْ؛ از خدا بترسید و تسلیم ما شوید، کارها را به ما واگذارید، بر ماست که شما را از سرچشمه، سیراب برگردانیم، چنان که بردن شما به سرچشمه از ما بود، در پی کشف آنچه از شما پوشیده شده نروید. به چپ و راست منحرف نشوید. مقصد خود را با دوستی ما بر اساس راهی که روشن است به طرف ما قرار دهید. به تحقیق که من شما را نصیحت کردم و خداوند بر من و شما گواه است.» (۵)

۴- تحقق حتمی حقیقت

«أَبَى اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لِلْحَقِّ إِلَّا تَمَامًا وَ لِلْبَاطِلِ إِلَّا زُهُوقًا وَ هُوَ شَاهِدٌ عَلَيَّ بِمَا أَذْكُرُهُ؛ خداوند مقدر فرموده است که حق به مرحله نهایی و کمال خود برسد و باطل از بین رود، و خدا بر آنچه بیان نمودم گواه است.» (۶)

۵- خلقت هدفدار و هدایت پایدار

«إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى لَمْ يَخْلُقِ الْخَلْقَ عَبَثًا وَلَا أَمَهَلَهُمْ سُدَىٰ بَلْ خَلَقَهُمْ بِقُدْرَتِهِ وَجَعَلَ لَهُمْ أَسْمَاعًا وَأَبْصَارًا وَقُلُوبًا وَالْبَابَ ثُمَّ بَعَثَ إِلَيْهِمُ النَّبِيِّينَ عَلَيْهِمُ السَّلَامَ مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ يَأْمُرُونَهُمْ بِطَاعَتِهِ وَيَنْهَوْنَهُمْ عَنِ مَعْصِيَتِهِ وَيَعْرِفُونَهُمْ مَا جَهَلُوهُ مِنْ أَمْرِ خَالِقِهِمْ وَدِينِهِمْ وَأَنْزَلَ عَلَيْهِمْ كِتَابًا وَبَعَثَ إِلَيْهِمْ مَلَائِكَةً وَبَايَنَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ مَنْ بَعَثَهُمُ بِالْفَضْلِ الَّذِي لَهُمْ عَلَيْهِمْ وَمَا آتَاهُمْ مِنَ الدَّلَائِلِ الظَّاهِرَةِ وَالْبُرَاهِينِ الْبَاهِرَةِ وَالْآيَاتِ الْغَالِبَةِ؛ خدایوند متعال، خلق را بیهوده نیافریده و آنان را مهمل نگذاشته است، بلکه آنان را به قدرتش آفریده و برای آنها گوش و چشم و دل و عقل قرار داده، آن گاه پیامبران را که مژده دهنده و ترساننده هستند به سویشان برانگیخت تا به طاعتش دستور دهند و از نافرمانی اش جلوگیری فرمایند و آنچه را از امر خداوند و دینشان نمی دانند، به آنها بفهمانند. و بر آنان کتاب فرستاد و به سویشان فرشتگان برانگیخت تا آنها میان خدا و پیامبران واسطه باشند، به واسطه تفضلی که بر ایشان روا داشته، از دلایل آشکار و برهان های قاطع و آیات غالب که به ایشان داده است.» (۷)

#### ۶- ظهور حق

«إِذَا أذنَ اللَّهُ لَنَا فِي الْقَوْلِ ظَهَرَ الْحَقُّ وَاضْمَحَلَّ الْبَاطِلُ وَانْحَسَرَ عَنْكُمْ وَإِلَى اللَّهِ أَرْغَبُ فِي الْكِفَايَةِ وَجَمِيلِ الصُّنْعِ وَالْوَلَايَةِ وَحَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ؛ هرگاه خداوند به ما اجازه دهد که سخن گوئیم، حق ظاهر شده و باطل از میان خواهد رفت و خفقان از سر شما برطرف خواهد شد من به پشتیبانی و همراهی خداوند متعال امیدوارم و هم او برای ما کافی است و چه خوب و کیلی است. درود خدا بر محمد و آل محمد باد.» (۸)

#### ۷- ظهور فقط به اذن خدا

«فَلَا ظُهُورَ إِلَّا بَعْدَ إِذْنِ اللَّهِ تَعَالَى ذِكْرُهُ وَذَلِكَ بَعْدَ طُولِ الْأَمَدِ وَقَسْوَةِ الْقُلُوبِ وَامْتِلَاءِ الْأَرْضِ جَوْرًا؛ ظهوری نیست، مگر به اجازه خداوند متعال و آن هم پس از زمان طولانی و قساوت دل ها و فراگیر شدن زمین از جور و ستم.» (۹)

#### ۸- مدعیان دروغگو

«سَيَأْتِي مِنْ شِيعَتِي مَنْ يَدَّعِي الْمُشَاهَدَةَ إِلَّا فَمَنْ ادَّعَى الْمُشَاهَدَةَ قَبْلَ خُرُوجِ السُّفْيَانِيِّ وَالصَّيْحَةِ فَهُوَ كَذَّابٌ مُفْتَرٍ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ؛ آگاه باشید به زودی کسانی ادعای مشاهده (نیابت خاصه) مرا خواهند کرد. آگاه باشید هر کس قبل از «خروج سفیانی» و شنیدن صدای آسمانی، ادعای مشاهده مرا کند دروغگو و افترا زننده است. و حرکت و نیرویی جز به خدای بزرگ نیست.» (۱۰)

#### ۹- ذخیره الهی

«أَنَا بَقِيَّةٌ مِنْ آدَمَ وَ ذَخِيرَةٌ مِنْ نُوحٍ وَ مُصْطَفَى مِنْ إِبْرَاهِيمَ وَ صَفْوَةٌ مِنْ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ؛ مِنْ بَاقِيْمَانِدِهٖ مِنْ آدَمَ وَ ذَخِيرَهٗ نُوحٍ وَ بَرِگَزِيْدِهٖ اِبْرَاهِيْمٍ وَ خَلَاصَهٗ مُحَمَّدٍ) دَرُودِ خُدَا بَرِ هَمْگِي اَنَانِ بَادِ) هِسْتَمِ» (۱۱)

۱۰- حجت الهی

«زَعَمَتِ الظُّلْمَةُ أَنَّ حُجَّةَ اللَّهِ دَاحِضَةٌ وَ لَوْ أُذِنَ لَنَا فِي الْكَلَامِ لَزَالَ الشُّكُّ؛ سَتَمِگَرَانِ پِنْدَاشْتَنْدِ كِه حِجَّتِ خُدَا اَز بِيْنِ رِفْتَنِی اِسْتِ، دَرِ حَالِی كِه اِگَر بِهٖ مَا اِجَازَهٗ سَخْنِ گُفْتَنِ دَاَدِهٖ مِی شُدِ، هَرِ اَیْنِهٖ تَمَامِ شَكْهَا رَا اَز بِيْنِ مِی بَرْدِيْمِ» (۱۲)

۱۱- نماز، طرد کننده شیطان

«فَمَا أَرْغَمِ أَنْفُ الشَّيْطَانِ بِشَيْءٍ أَفْضَلَ مِنَ الصَّلَاةِ فَصَلَّاهَا وَ أَرْغَمِ أَنْفَ الشَّيْطَانِ؛ هِيچِ چِيْزِ مِثْلِ نَمَازِ بِيْنِي شَيْطَانِ رَا بِهٖ خَاكِ نَمِي مَالِدِ، پَسِ نَمَازِ بَخْوَانِ وَ بِيْنِي شَيْطَانِ رَا بِهٖ خَاكِ بَمَالِ» (۱۳)

۱۲- آزمایش الهی

«أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الْعَمَى بَعْدَ الْجَلَاءِ وَ مِنَ الضَّلَالَةِ بَعْدَ الْهُدَى وَ مِنَ مُوبِقَاتِ الْأَعْمَالِ وَ مُرْدِيَّاتِ الْفِتَنِ فَإِنَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ يَقُولُ الْمَ أْحَسِبَ النَّاسُ أَنْ يُتْرَكُوا أَنْ يَقُولُوا آمَنَّا وَ هُمْ لَا يُفْتَنُونَ؛ پِنَاهٖ بِهٖ خُدَا مِی بَرْمِ اَز نَابِيْنَايِي بَعْدِ اَز بِيْنَايِي وَ اَز گَمْرَاهِي بَعْدِ اَز رَاهِيَايِي وَ اَز اَعْمَالِ نَاشَايِسْتَهٗ وَ فَرُو اِفْتَادَنِ دَرِ فِتْنَهٗهَا؛ زِيْرَا خُدَاوَنِدِ مَتَعَالِ مِی فَرْمَايِدِ: اَيَا مَرْدَمِ گَمَانِ كَرْدَنْدِ بِهٖ صَرَفِ اِيْنِ كِه گُفْتَنْدِ اِيْمَانِ اَوْرْدِيْمِ رَهَا مِی شَوْنْدِ وَ اَزْمَايِشِ نَمِي شَوْنْدِ!» (۱۴)

۱۳- حق با ماست

«أَنَّ الْحَقَّ مَعَنَا وَ فِينَا لَا يَقُولُ ذَلِكَ سِوَانَا إِلَّا كَذَّابٌ مُفْتَرٍ وَ لَا يَدْعِيهِ غَيْرُنَا إِلَّا ضَالٌّ غَوِيٌّ؛ حَقِّ بَا مَا وَ دَرِ مِيَاْنِ مَاسْتِ، كَسِي جِزِ مَا چِنِيْنِ نَگُوِيْدِ، مَگَرِ اَنِ كِه دَرُوغْگُو وَ اِفْتَرَا زَنَنْدِهٖ بَاشْدِ» (۱۵)

۱۴- خدا برای ما کافی است

«أَنَّ اللَّهَ مَعَنَا فَلَا فَاقَةَ بِنَا إِلَى غَيْرِهِ وَ الْحَقُّ مَعَنَا فَلَنْ يُوحِشَنَا مَنْ قَعَدَ عَنَّا وَ نَحْنُ صَنَائِعُ رَبِّنَا وَ الْخَلْقُ بَعْدَ صَنَائِعِنَا؛ خُدَاوَنِدِ بَا مَاسْتِ وَ جِزِ خُدَا بِهٖ چِيْزِي نِيَازِ نَدَارِيْمِ. وَ حَقِّ نِيْزِ بَا مَاسْتِ لَذَا اِگَرِ كَسِي هَمِ بَا مَا نَبَاشْدِ هَرْگِزِ وَ حَشْتِي نَدَارِيْمِ. مَا دَسْتِ پَرُورْدِهٖ خُدَا هِسْتِيْمِ وَ مَرْدَمِ نِيْزِ دَسْتِ پَرُورْدِهٗهَايِ مَا مِی بَاشْنْدِ» (۱۶)

۱۵- با ما باشید تا سرگردان نشوید

«يَا هَوْلَاءِ مَا لَكُمْ فِي الرَّيْبِ تَتَرَدَّدُونَ وَ فِي الْحَيْرَةِ تَتَعَكِسُونَ، أَوْ مَا سَمِعْتُمْ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يَقُولُ: يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ؛ اِي گَرُوِهٖ مَرْدَمِ شَمَا رَا چِهٖ شُدِهٖ كِه دَرِ شَكِّ وَ تَرْدِيْدِ بِهٖ سَرِ مِی بَرِيْدِ

و در حیرت سرگردانید؟ آیا سخن خدا را نشنیده‌اید که می‌فرماید: ای کسانی که ایمان آورده‌اید از خدا و رسولش و نیز از ولی امر خود اطاعت کنید» (۱۷)

۱۵

## ۱۶- نشانه‌های الهی

«أَوْ مَا رَأَيْتُمْ كَيْفَ جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ مَعَاqِلَ تَأْوُونَ إِلَيْهَا وَأَعْلَامًا تَهْتَدُونَ بِهَا مِنْ لَدُنْ آدَمَ إِلَى أَنْ ظَهَرَ الْمَاضِي عَلَيْهِ السَّلَامُ كُلَّمَا غَابَ عِلْمٌ بَدَأَ عِلْمٌ وَإِذَا أَقْلَ نَجْمٌ طَلَعَ نَجْمٌ فَلَمَّا قَبَضَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ ظَنَنْتُمْ أَنَّ اللَّهَ أَبْطَلَ دِينَهُ وَقَطَعَ السَّبَبَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ خَلْقِهِ كُلًّا مَا كَانَ ذَلِكَ وَلَا يَكُونُ حَتَّى تَقُومَ السَّاعَةُ وَيُظْهَرَ أَمْرُ اللَّهِ وَهُمْ كَارِهُونَ؛ آیا توجه نکردید که خداوند متعال از زمان آدم تا کنون مراکزی را قرار داد تا به سوی آنها بروید و نشانه‌هایی را برایتان نصب کرد تا به واسطه آنها هدایت شوید؟ هرگاه نشانه‌ای گم شد، نشانه‌ای دیگر جایگزین آن می‌شود و هرگاه ستاره‌ای افول کرد ستاره‌ای دیگر طلوع می‌کند پس آن گاه که امام پیشین (پدرم) رحلت کرد گمان کردید که خداوند متعال دینش را باطل و واسطه میان خود و خلقش را از میان برداشت! هرگز چنین نبوده و نخواهد شد تا زمان ظهور که خداوند امر خود را آشکار می‌فرماید؛ در حالی که آنها دوست ندارند» (۱۸)

## ۱۷- دانش حقیقی

«الْعِلْمُ عِلْمُنَا وَلَا شَيْءَ عَلَيْنَا مِنْ كُفْرٍ مَنْ كَفَرَ؛ دانش، دانش ماست و از کفر کافر، گزندى بر شما نیست» (۱۹)

## ۱۸- علت تأخیر دیدار

«وَلَوْ أَنَّ أَشْيَاءَنَا وَقَفَهُمُ اللَّهُ لَطَاعَتِهِ عَلَى اجْتِمَاعِ مِنَ الْقُلُوبِ فِي الْوَفَاءِ بِالْعَهْدِ عَلَيْهِمْ لَمَّا تَأَخَّرَ عَنْهُمْ الْيَمْنُ بِلِقَائِنَا وَ لَتَعَجَّلَتْ لَهُمُ السَّعَادَةُ بِمُشَاهَدَتِنَا عَلَى حَقِّ الْمَعْرِفَةِ وَ صِدْقِهَا مِنْهُمْ بِنَا فَمَا يَحْسِبُنَا عَنْهُمْ إِلَّا مَا يَتَّصِلُ بِنَا مِمَّا نَكَرَهُهُ وَ لَا نُؤْتِرُهُ مِنْهُمْ وَ اللَّهُ الْمُسْتَعَانُ وَ هُوَ حَسْبُنَا وَ نِعْمَ الْوَكِيلُ؛ اگر شیعیان ما که خداوند آنها را به طاعت و بندگی خویش موفق بدارد در وفای به عهد و پیمان الهی، اتحاد و اتفاق می‌داشتند و عهد و پیمان را محترم می‌شمردند، سعادت دیدار ما به تأخیر نمی‌افتاد و زودتر به سعادت دیدار ما نائل می‌شدند. که این نشانه صداقت ایشان نسبت به ماست. پس چیزی ما را از ایشان محبوس نمی‌کند مگر انجام آنچه را که ما دوست نداریم و از طرف آنان توقع و انتظار نداریم. از خداوند متعال یاری می‌طلبیم و فقط او برای ما کافی و خوب پشتوانه‌ای است» (۲۰)

## ۱۹- پیروان نادان



«قَدْ آذَانَا جُهَلَاءُ الشَّيْعَةِ وَحُمَقَاؤُهُمْ وَمَنْ دِينَهُ جَنَاحُ الْبُعُوضَةِ أَرْجَحُ مِنْهُ؛ نادانان و کم خردان شیعه و کسانی که بال پشه هم از دینداری آنان محکم تر است ما را آزار می دهند» (۲۱)

#### ۲۰- کارگشایی مشکل مردم

«ارْخَصْ نَفْسَكَ وَاجْعَلْ مَجْلِسَكَ فِي الدَّهْلِيْزِ وَاقْضِ حَوَائِجَ النَّاسِ؛ خودت را (برای خدمت) در اختیار مردم بگذار، و محل نشستن خویش را در ورودی خانه قرار بده، و حوائج مردم را برآور» (۲۲)

#### ۲۱- امنیت بخش زمین

«إِنِّي لَأَمَانٌ لِّأَهْلِ الْأَرْضِ كَمَا أَنَّ النُّجُومَ أَمَانٌ لِّأَهْلِ السَّمَاءِ فَأَغْلِقُوا أَبْوَابَ السُّؤَالِ عَمَّا لَا يَعْنِيكُمْ وَلَا تَتَكَلَّفُوا عِلْمَ مَا قَدْ كُفِّتُمْ؛ وجود من برای اهل زمین، سبب امان و آسایش است، همچنان که ستارگان سبب امان آسمان اند. پس از آنچه ارتباطی به شما ندارد سؤال نکنید و خود را به زحمت نیندازید برای چیزی که از شما نخواسته اند» (۲۳)

#### ۲۲- مراجعه به فقیهان

«وَأَمَّا الْحَوَادِثُ الْوَأَقَعَةُ فَارْجِعُوا فِيهَا إِلَى رُوَاةِ حَدِيثِنَا فَإِنَّهُمْ حُجَّتِي عَلَيْكُمْ وَأَنَا حُجَّةُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ؛ در پیشامدهای مهم اجتماعی به راویان حدیث ما مراجعه کنید، زیرا که آنان حجت من بر شما هستند و من هم حجت خدا بر آنان هستم» (۲۴)

#### ۲۳- فایده غیبت امام

«وَأَمَّا وَجْهُ الْإِنْتِفَاعِ بِي فِي غَيْبَتِي فَكَالْإِنْتِفَاعِ بِالشَّمْسِ إِذَا غَيَّبَهَا عَنِ الْأَبْصَارِ السَّحَابُ؛ کیفیت بهره‌وری از من در دوران غیبت، مانند کیفیت بهره‌وری از آفتاب است هنگامی که ابر آن را از چشم‌ها پنهان سازد» (۲۵)

#### ۲۴- گستره علم امام

«إِنَّا يُحِيطُ عِلْمُنَا بِأَنْبَاءِكُمْ وَلَا يَعْزُبُ عَنَّا شَيْءٌ مِنْ أَخْبَارِكُمْ؛ علم و دانش ما به خبرهای شما احاطه دارد و چیزی از اخبار شما بر ما پوشیده نمی ماند» (۲۶)

#### ۲۵- دعا برای فرج

«وَ أَكْثَرُوا الدُّعَاءَ بِتَعْجِيلِ الْفَرَجِ فَإِنَّ ذَلِكَ فَرَجُكُمْ؛ برای تعجیل فرج زیاد دعا کنید، زیرا همین دعا کردن، فرج و گشایش شماست.» (۲۷)

۲۶- آخرین وحی

«أَنَا خَاتِمُ الْأَوْصِيَاءِ وَ بِي يَدْفَعُ اللَّهُ الْبَلَاءَ عَنْ أَهْلِي وَ شِيعَتِي؛ من آخرین نفر از اوصیا هستم، خداوند به وسیله من بلا را از خاندان و شیعیانم بر طرف می‌گرداند.» (۲۸)

۲۷- زمین بدون حجت خدا

«أَمَا تَعْلَمُونَ أَنَّ الْأَرْضَ لَا تَخْلُو مِنْ حُجَّةٍ إِلَّا ظَاهِرًا وَ إِلَّا مَعْمُورًا.» (۲۹) آیا نمی‌دانید که زمین هیچ گاه بدون حجت باقی نخواهد ماند؛ چه آن حجت، امام ظاهر و آشکار باشد و یا در پس پرده غیبت.» (۳۰)

۲۸- پرداخت حقوق مالی

«أَنَّهُ مَنْ اتَّقَى رَبَّهُ مِنْ إِخْوَانِكَ فِي الدِّينِ وَ خَرَجَ عَلَيْهِ بِمَا هُوَ مُسْتَحِقُّهُ كَانَ آمِنًا مِنَ الْفِتْنَةِ الْمُظْلِمَةِ وَ مِحْنَةِ الْمُظْلِمَةِ الْمُضِلَّةِ وَ مَنْ بَخِلَ مِنْهُمْ بِمَا آعَارَهُ اللَّهُ مِنْ نِعْمَتِهِ عَلَى مَنْ أَمَرَهُ بِصَلَاتِهِ فَإِنَّهُ يَكُونُ خَاسِرًا بِذَلِكَ لِأَوْلَائِهِ وَ آخِرَتِهِ؛ در قسمتی از نامه امام زمان علیه السلام به مرحوم شیخ مفید چنین آمده است: اگر هر یک از برادران دینی تو تقوای الهی را رعایت نموده، حقوق مالی که بر عهده‌اش می‌باشد را به مستحق واقعی آن برساند، از فتنه‌های گمراه کننده به راه باطل، محفوظ خواهد ماند و از گرفتاری‌های تاریک که بر سر همه سایه می‌افکند در امان خواهد بود. و اگر کسی بخل بورزد و آنچه از نعمت‌هایی که خداوند به رسم امانت در اختیار او قرار داده به مستحق آن و کسانی که بای د به ایشان صله دهد نرساند، به این جهت حتماً از زیان کاران در دنیا و آخرت خواهد بود.» (۳۱)

۲۹- راویان مورد وثوق

«فَإِنَّهُ لَا عُذْرَ لِأَحَدٍ مِنْ مَوَالِينَا فِي التَّشْكِيكِ فِيمَا يَرَوِيهِ عَنَّا ثِقَاتُنَا؛ در مورد روایات و اخباری که علمای مورد وثوق ما از جانب ما برای شیعیان نقل می‌کنند کسی حق تشکیک و تردید ندارد.» (۳۲)

۳۰- وظیفه شیعیان به هنگام ظهور

«إِذَا بَدَتْ لَكَ أَمَارَاتُ الظُّهُورِ وَ التَّمَكِينِ فَلَا تُبْطِئُ بِإِخْوَانِكَ عَنَّا وَ بِأَهْلِ الْمُسَارَعَةِ إِلَى مَنَارِ الْيَقِينِ وَ ضِيَاءِ مَصَابِيحِ الدِّينِ تَلْقُ رُشْدًا إِنْ شَاءَ اللَّهُ؛ آنگاه که نشانه‌های ظهور برایت آشکار شد، سستی نکن و از برادران و دوستانت که به

سوی ما می آیند عقب نمان، به سوی جایگاه نور و یقین و چراغ‌های پر فروغ دین به سرعت حرکت کن تا راه هدایت را بیابی، ان شاء الله» (۳۳)

۳۱- نشانه‌های قیام

«آیة حَرَكْتَنَا مِنْ هَذِهِ اللُّوْثَةِ حَادِثَةٌ بِالْحَرَمِ الْمُعْظَمِ مِنْ رِجْسٍ مُنَافِقٍ مُذَمَّمٍ مُسْتَحِلٍّ لِلدَّمِ الْمُحَرَّمِ يَعْمِدُ بِكَيْدِهِ أَهْلَ الْإِيْمَانِ وَ لَا يَبْلُغُ بِذَلِكَ غَرَضَهُ مِنَ الظُّلْمِ لَهُمْ وَ الْعُدْوَانِ لِأَنَّنا مِنْ وَرَاءِ حِفْظِهِمْ بِالِدُّعَاءِ الَّذِي لَا يُحْجَبُ عَنْ مَلِكِ الْأَرْضِ وَ السَّمَاءِ، فَلْيَطْمَئِنِّ بِذَلِكَ مِنْ أَوْلِيَائِنَا الْقُلُوبُ وَ لِيَتَّقُوا بِالْكَفَايَةِ مِنْهُ وَ إِنْ رَاعَتْهُمْ بِهِمُ الْخُطُوبُ وَ الْعَاقِبَةُ لِجَمِيلِ صُنْعِ اللَّهِ سُبْحَانَهُ؛ نشانه آغاز حرکت و خروج ما از این وضعیت، حادثه‌ای است که در حرم امن الهی و مکه مکرمه توسط شخصی منافق و پست روی می‌دهد که او ریختن خون مسلمانان را حلال می‌شمرد و با مکر و فریب، بر اهل ایمان پیروز می‌شود، لکن با وجود ظلم و ستمی که می‌کند و تجاوزاتی که انجام می‌دهد به مقصود و هدف خود نمی‌رسد؛ زیرا ما پشتیبان و دعاگوی شیعیان هستیم و دعای ما قطعی و به عنایت خداوند آسمان و زمین به اجابت می‌رسد. بنابراین دل‌های شیعیان ما باید به این نصرت و پیروزی، محکم و آرام باشد. و مطمئن باشند که خداوند آنان را کفایت می‌نماید، هر چند در این راه، سختی‌ها و مشکلاتی بر آنها وارد خواهد شد. اما عاقبت زیبا همان است که خداوند سبحان بخواهد» (۳۴)

۳۲- دخل و تصرف در مال امام

«مَنْ يَسْتَحِلُّ مَا فِي يَدِهِ مِنْ أَمْوَالِنَا أَوْ يَتَصَرَّفُ فِيهِ تَصَرُّفُهُ فِي مَالِهِ مِنْ غَيْرِ أَمْرِنَا فَمَنْ فَعَلَ ذَلِكَ فَهُوَ مُلْعُونٌ وَ نَحْنُ خُصَمَاؤُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ قَدْ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ: الْمُسْتَحِلُّ مِنْ عِثْرَتِي مَا حَرَّمَ اللَّهُ مُلْعُونٌ عَلَى لِسَانِي وَ لِسَانِ كُلِّ نَبِيٍّ مُجَابٍ، فَمَنْ ظَلَمْنَا كَانَ فِي جُمْلَةِ الظَّالِمِينَ لَنَا وَ كَانَتْ لُعْنَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ لِقَوْلِهِ عَزَّ وَ جَلَّ: أَلَا لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ؛ اگر کسی بدون امر و اجازه در اموال ما که در اختیار اوست تصرف کند، آن چنان که در اموال خودش تصرف می‌کند، هر کسی چنین کند ملعون است و از رحمت خدا به دور می‌باشد و ما اهل بیت نیز در روز قیامت دشمن وی خواهیم بود. به تحقیق که رسول خدا صلی الله علیه و آله فرموده‌اند: هر کسی حلال بداند آنچه را که خداوند برای اهل بیت حرام نموده است، مورد لعن و نفرین من و تمام پیامبران مستجاب الدعوه قرار می‌گیرند. پس هر کسی که در حق ما ظلم و ستم نماید در زمره ظالمان خواهد بود و به لعن و نفرین خداوند گرفتار خواهد شد؛ زیرا قرآن کریم می‌فرماید: آگاه باشید که لعن و نفرین خداوند بر ظالمین و ستمگران است» (۳۵)

۳۳- یاری خواستن از مردم

«يَا أَيُّهَا النَّاسُ! إِنَّا نَسْتَنْصِرُ اللَّهَ وَ مَنْ أَجَابَنَا مِنَ النَّاسِ وَ إِنَّا أَهْلُ بَيْتِ نَبِيِّكُمْ مُحَمَّدٍ وَ نَحْنُ أَوْلَى النَّاسِ بِاللَّهِ وَ بِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ؛ ای مردم! ما از خداوند و از هر کسی که ما را اجابت نماید طلب یاری می‌کنیم. ما اهل بیت پیامبرتان محمد صلی الله علیه و آله هستیم و ما نزدیک‌ترین مردم و سزاوارترین آنان به خدا و محمد صلی الله علیه و آله می‌باشیم.» (۳۶)

۳۴- مغتنم شمردن فرصت تا قبل از مرگ

«مُرُّ فَلَانًا لَا فَجَعْنَا اللَّهَ بِهِ بِمَا يَقْدِرُ عَلَيْهِ مِنَ الصِّيَامِ عَلَى مَا أَصِفُ إِذَا كُلَّ يَوْمٍ أَوْ يَوْمًا وَ يَوْمًا لَا أَوْ ثَلَاثَةَ فِي الشَّهْرِ وَ لَا يَخْلُو كُلَّ يَوْمٍ أَوْ يَوْمَيْنِ مِنْ صَدَقَةٍ عَلَى سِتِّينَ مِسْكِينًا أَوْ مَا يُحَرِّكُهُ عَلَيْهِ النَّيَّةُ وَ مَا جَرَى وَ تَمَّ وَ يَسْتَعْمَلُ نَفْسَهُ فِي صَلَاةِ اللَّيْلِ وَ النَّهَارِ اسْتِعْمَالًا شَدِيدًا وَ كَذَلِكَ فِي الْاسْتِغْفَارِ وَ قِرَاءَةِ الْقُرْآنِ وَ ذِكْرِ اللَّهِ تَعَالَى وَ الْإِعْتِرَافِ فِي الْقُنُوتِ بِذُنُوبِهِ وَ يَسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِنْهَا وَ يَجْعَلُ أَبْوَابًا فِي الصَّدَقَةِ وَ الْعِتْقِ عَنْ أَشْيَاءَ يَسْمُهَا مِنْ ذُنُوبِهِ وَ يُخْلِصُ نَيْتَهُ فِي اعْتِقَادِ الْحَقِّ وَ يَصِلُ رَحِمَهُ وَ يَنْشُرُ الْخَيْرَ فِيهَا وَ نَرْجُو أَنْ يُنْفَعَهُ مَكَانَهُ مِنَّا وَ مَا وَهَبَ اللَّهُ مِنْ رِضَانَا عَنْهُ وَ حَمْدَنَا إِيَّاهُ؛ به فلانی - که خدا ما را به مصیبت او مبتلا نکند - برسان، تا قدرت دارد طبق دستورالعمل ما روزه بگیرد:

الف) یا هر روز را روزه بگیرد یا یک روز در میان و یا حداقل در هر سه ماه سه روز را روزه داشته باشد.

ب) هیچ روزی را بدون صدقه سپری نکند؛ یا یک روز در میان به شصت فقیر مسکین صدقه بدهد یا به همان مقداری که نیت کرده است.

ج) دائما خودش را به نماز در شب و روز مشغول سازد، خیلی زیاد.

د) همچنین استغفار را زیاد انجام دهد.

ه) قرآن را زیاد تلاوت نماید.

و) خدا را به یاد آورد.

ز) در دعاها و قنوت به گناهانش اعتراف کند و از آنها استغفار نماید.

ح) برای رهایی از گناهی که به یاد می‌آورد، از صدقه دادن استفاده کند و یا بنده‌ای را آزاد نماید.

ط) در اعتقاد به امامت و در راه حق، نیت خود را خالص نماید.

ی) صلح رحم کند و به آنها بیشتر نیکی کند.» (۳۷)

۳۵- اراده الهی

«وَلَوْ لَا أَنَّ أَمْرَ اللَّهِ لَا يُغْلَبُ وَسِرِّهِ لَا يُظْهَرُ وَلَا يُعْلَنُ لَظَهَرَ لَكُمْ مِنْ حَقِّ مَا تَبْهَرُ مِنْهُ عُقُولُكُمْ وَيُزِيلُ شُكُوكُمْ، لَكِنَّهُ مَا شَاءَ اللَّهُ كَانَ وَلكُلِّ أَجَلٍ كِتَابٌ؛» اراده خداوند بر این قرار گرفته که فضایل و اسرار ما فاش نشوند (پس اگر چنین نبود که امر و اراده خدا مغلوب نمی‌شود و اسرارش فاش نمی‌گردد، هر آینه عظمت حق ما چنان آشکار می‌گشت که عقل‌های همگی را مبهوت خود می‌کرد و شک و تردیدها را از بین می‌برد، لکن هر چه خدا بخواهد همان می‌شود و برای هر کاری وقت معینی است)» (۳۸)

## ۳۶- دعای عافیت

«عَصَمَنَا اللَّهُ وَ إِيَّاكُمْ مِنَ الْمَهَالِكِ وَ الْأَسْوَاءِ وَ الْأَقَاتِ وَ الْعَاهَاتِ كُلِّهَا بِرَحْمَتِهِ، فَإِنَّهُ وَلِيُّ ذَلِكَ وَ الْقَادِرُ عَلَى مَا يَشَاءُ وَ كَانَ لَنَا وَ لَكُمْ وَلِيًّا وَ حَافِظًا؛» خداوند متعال همه ما و شما را به رحمت و عنایت خودش از تمام مهلکه‌ها، بدی‌ها، آفت‌ها و شرورها دور نماید، چرا که همه چیز به دست او و بر هر چه بخواهد قادر می‌باشد و اوست که سرپرست و حافظ ما و شماست» (۳۹)

## ۳۷- وقت ظهور

«أَمَّا ظُهُورُ الْفَرَجِ فَإِنَّهُ إِلَى اللَّهِ وَ كَذَبَ الْوَقَّاتُونَ؛» اما در مورد زمان ظهور، بدانید که آن فقط به دست خداست و کسانی که برای ظهور، وقت تعیین کنند، دروغ می‌گویند» (۴۰)

## ۳۸- دعای زمان غیبت جهت فرج

از دعاهایی است که امام زمان فرمودند در زمان غیبت بخوانید:

«اللَّهُمَّ فَتَبِّئْنِي عَلَى دِينِكَ وَ اسْتَعْمِلْنِي بِطَاعَتِكَ وَ لِيَنَّ قَلْبِي لِرُؤْيَى أَمْرِكَ وَ عَافِنِي مِمَّا امْتَحَنْتَ بِهِ خَلْقَكَ وَ تَبِّئْنِي عَلَى طَاعَةِ وَلِيِّ أَمْرِكَ الَّذِي سَتَرْتَهُ عَنْ خَلْقِكَ فَبِإِذْنِكَ غَابَ عَنْ بَرِيَّتِكَ وَ أَمْرِكَ يَنْتَظَرُ وَ أَنْتَ الْعَالِمُ غَيْرُ مُعَلَّمٍ بِالْوَقْتِ الَّذِي فِيهِ صَلَاحُ أَمْرٍ وَلِيِّكَ فِي الْإِذْنِ لَهُ بِإِظْهَارِ أَمْرِهِ وَ كَشْفِ سِرِّهِ وَ صَبْرُنِي عَلَى ذَلِكَ حَتَّى لَا أَحِبَّ تَعْجِيلَ مَا أَخْرَتْ وَ لَا تَأْخِيرَ مَا عَجَّلَتْ وَ لَا أَكْشِفَ عَمَّا سَتَرْتَهُ وَ لَا أُبْحَثَ عَمَّا كَتَمْتَهُ وَ لَا أَنْزِعَكَ فِي تَدْبِيرِكَ وَ لَا أَقُولَ لِمَ وَ كَيْفَ وَ مَا بَالُ وَلِيِّ أَمْرِ اللَّهِ لَا يُظْهَرُ وَ قَدْ امْتَلَأَتِ الْأَرْضُ مِنَ الْجَوْرِ وَ أَفْوَضُ أُمُورِي كُلِّهَا إِلَيْكَ؛» خدایا پس مرا در دین خود ثابت قدم بدار و به اطاعت و عبادت مشغول ساز، دلم را برای پذیرش ولایت ولی امر نرم کن، و از امتحانات و ابتلائات سایر مردم عافیت بده، و بر اطاعت از ولی امرت که او را غایب نموده‌ای، پایدار بدار، همان امامی که با اذن تو از مردمان غایب شده و منتظر امر و فرمان توست. و فقط تو می‌دانی و بهتر از همه می‌دانی وقت و زمانی که مصلحت است تا به ولی خودت امر فرمایی که امامت خود را ظاهر و اسرار خود را آشکار نماید.

خدایا در این انتظار مرا صبری ده تا تعجیل آنچه را که مؤخر نمودی را درخواست نکنم و نخواهم تاخیر آنچه را مقدم نمودی و نیز آنچه را که تو پنهان نمودی آشکار نکنم و از آنچه که مخفی کردی جستجو نکنم، در تدبیر تو چون و چرا نکرده، نگویم چرا؟ چگونه؟ پس چطور ولی امرت ظهور نمی‌کند؟ در حالی که ظلم و ستم تمام زمین را فرا گرفته است. بنابراین تدبیر همه امورم را به تو می‌سپارم» (۴۱)

۳۹- از دستورات امام زمان است که هنگام غیبت

این دعا را بخوانید

«اللَّهُمَّ عَرَّفْنِي نَفْسَكَ فَإِنَّكَ إِن لَمْ تُعَرِّفْنِي رَسُولَكَ فَإِنَّكَ إِن لَمْ تُعَرِّفْنِي رَسُولَكَ لَمْ أَعْرِفْ رَسُولَكَ اللَّهُمَّ عَرَّفْنِي رَسُولَكَ فَإِنَّكَ إِن لَمْ تُعَرِّفْنِي حُجَّتَكَ فَإِنَّكَ إِن لَمْ تُعَرِّفْنِي حُجَّتَكَ ضَلَلْتُ عَنْ دِينِي اللَّهُمَّ لَا تُمَتِّنِي مَيْتَةً جَاهِلِيَّةً وَلَا تُزِغْ قَلْبِي بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنِي؛ خدایا! خودت را به من بشناسان؛ چرا که اگر تو خودت را به من معرفی نکنی، پیامبرت را نخواهم شناخت. خدایا! فرستاده‌ات را به من بشناسان؛ زیرا که اگر پیامبرت را به من معرفی نکنی، حجت تو بعد از او را نخواهم شناخت. خدایا! حجت خود را به من بشناسان؛ چرا که اگر حجت خود را به من معرفی نکنی، از دین خود گمراه خواهم شد. خدایا! (به سبب عدم شناخت حجت) مرا به مرگ جاهلیت نمران و قلب و دلم را پس از هدایت شدن، گمراه نفرما» (۴۲)

۴۰- نجات از فتنه‌ها

«عَافَانَا اللَّهُ وَ إِيَّاكُمْ مِنَ الْفِتَنِ وَ وَهَبَ لَنَا وَلَكُمْ رُوحَ الْيَقِينِ وَ أَجَارَنَا وَ إِيَّاكُمْ مِنْ سُوءِ الْمُنْقَلَبِ؛ خداوند متعال ما و شما را از فتنه‌ها و آشوب‌ها محفوظ بدارد و به شما روح یقین عطا فرماید و همگی را از بد عاقبتی حفظ نماید» (۴۳)

## چهل وظیفه شیعیان در قبال امام زمان علیه السلام

۲۲

۱- شناخت و معرفت نسبت به امام زمان علیه السلام

شناخت امام، اولین و مهمترین وظیفه هر شیعه است؛ زیرا بنابر فرمایش پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله «من مات و لا یعرف امامه مات میتة جاهلیه؛ کسی که بمیرد و امام زمانش را نشناسد به مرگ جاهلیت مرده است.» از همین رو است که امامان معصوم فرموده‌اند در زمان غیبت این دعا را زیاد بخوانیم:

«... اللهم عرفنی حجتک فانک ان لم تعرفنی حجتک ضللت عن دینی؛ خدایا حجت خودت را به من بشناسان که اگر او را به من معرفی نکنی از دین خودم گمراه می‌شوم.»

و آن که اینک حجت خدا روی زمین و امام همه انس و جان است امام مهدی صاحب الزمان علیه السلام می‌باشد.

۲- اطاعت از امام

پس از شناخت و معرفت نسبت به امام زمان علیه السلام نوبت به اطاعت و فرمان برداری از آن حضرت می‌رسد؛ چرا که او امام و پیشوای ما و حجت خدا بر ماست، فرمان او فرمان خدا و امر او امر رسول خداست، و خداوند فرموده است «اطیعوا الله و اطیعوا الرسول و اولی الامر منکم»؛ ای مؤمنان از خدا و رسولش و نیز اولی الامر تان اطاعت کنید.

و شیعه واقعی کسی است که در دوران غیبت، چشم انتظار ظهور امام می‌باشد و هنگام حضور نیز مطیع آن حضرت است.

۳- محبت و مودت خاص نسبت به ایشان

مودت و محبت به اهل بیت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله از جمله امام زمان علیه السلام بخشی از ایمان و شرط قبولی اعمال بوده، خداوند نیز آن را به عنوان مزد رسالت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله قرار داده است. این محبت و مودت است که ایجاد علقه می‌کند و شخص مؤمن نسبت به آن حضرت احساس نزدیکی کرده، در راه انجام فرامین ایشان و پذیرش ولایت آنان کوتاهی نخواهد کرد؛ علاوه بر اینکه به فرمایش آنان نیز عمل نموده؛ چنانکه در حدیث آن حضرت ذکر شد.

۴- ذکر و یاد دائمی نسبت به امام

کسی که به امام زمان علیه السلام معرفت داشته، محبت و مودت ایشان را در دل بگیرد، همیشه به یادش خواهد بود، لحظه‌ای از یاد و نام او غافل نمی‌شود و این کمترین وظیفه‌ای است که ما نسبت به آن امام مهربان داریم؛ چرا که خود آن حضرت نیز فرموده است ما دائماً به یاد شما هستیم.

۵- رعایت ادب و احترام نسبت به نام و یاد او

یاد کردن نام بزرگان، بویژه او که بزرگ همه بزرگان است، باید همراه با احترام و ادب ویژه نیز همراه باشد، به اینکه از القاب شریفه آن بزرگوار استفاده نموده، و همراه با آن به ایشان سلام و درود فرستاده، برای ظهورش دعا کنیم، البته در ذکر نام خاص و اصلی آن حضرت اختلاف فقهی وجود دارد که برخی جایز می‌دانند و برخی نه.

۶- انتظار فرج ایشان را داشتن

یعنی ما که او را امام و پیشوای خود می‌دانیم و از همه بیشتر به او محبت و مودت داریم، باید از دل و جان پذیرای او باشیم و همیشه منتظر ظهور و فرمان او بوده، برای ظهورش لحظه شماری کنیم و این خود از بهترین و بزرگ‌ترین عبادات نزد خداوند محسوب می‌شود.

۷- تشکیل جلسه، حضور و بیان فضایل و مناقب ایشان

مطابق فرمایش امام صادق علیه السلام یکی از وظایف شیعیان این است که به دیدار یکدیگر بروند، تشکیل جلسه بدهند و در آن مجلس و محافل، به ذکر نام و یاد و فضایل و مناقب اهل بیت خصوصاً مولایمان امام زمان علیه السلام بپردازند. و در جایی امام باقر علیه السلام فرموده است: دور هم جمع شوید و با هم مذاکره نمایید، خدا رحمت کند کسی را که امر ما را احیا نماید. و امام صادق علیه السلام فرمود: من چنین مجالسی را دوست دارم که دور هم جمع شوید و حدیث ما را بگویید. و چه مجلسی بهتر از اینکه تعدادی از شیعیان جمع شوند و از فضایل امامشان بگویند و بشنوند و مناقب آنان را به یاد آورند و به ایشان عشق بورزند.

۸- دعا برای تعجیل فرج آن حضرت، اما عجله نکردن

شیعه واقعی هر لحظه و آن، در انتظار ظهور و فرج امام زمان علیه السلام لحظه شماری می‌کند، برای تعجیل این فرج از خداوند متعال درخواست می‌نماید، اما تسلیم محض امر خداوند است و هیچگاه درخواست عجله نمی‌کند؛ چرا که این گروه از مردم در احادیث معصومین علیهم السلام مذمت شده و عاقبت دچار هلاکت می‌شوند، «هلک المستعجلون...».



## ۹- صدقه دادن به نیابت از آن حضرت

یکی از نشانه‌های مودت به مهدی موعود علیه السلام و پذیرش ولایت ایشان، صدقه دادن به مستمندان و نیازمندان خصوصاً شیعیان، به نیابت از طرف امام زمان علیه السلام است که با این کار هم ثواب صدقه نصیب صدقه دهنده می‌شود و هم مودت و محبت بیشتری نسبت به امام زمان علیه السلام در دل صدقه گیرنده ایجاد می‌گردد، علاوه بر اینکه خود نوعی از اقسام صله به امام محسوب می‌شود.

## ۱۰- صدقه دادن به قصد سلامتی امام

در عنوان قبلی گفته شد به نیابت از امام صدقه بدهیم؛ اما در این عنوان مقصود این است که برای سلامتی امام صدقه بدهیم، صدقه که دفع هر گونه بلا را می‌کند. و ما برای سلامتی خود و خانواده و نزدیکان خویش و آنان که دوستشان داریم صدقه می‌دهیم، چه کسی سزاوارتر از امام علیه السلام که بنا بر فرمایش پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله باید او و فرزندان و اهل بیت ایشان را از خودمان بیشتر دوست داشته باشیم.

## ۱۱- انجام اعمال و عبادات به نیابت

روایات متعددی وجود دارد که می‌توان برای هر یک از مؤمنان، حج و طواف جداگانه انجام داد یا آنان را در ثواب حج سهیم نمود، و امام علیه السلام که از همه بیشتر بر ما حق دارند، سزاوارتر است که یا خودمان به نیابت از آن حضرت حج انجام دهیم یا کسی را اجیر و نایب کنیم تا حج و طواف کنند و یا ثواب حج خود را نثار ایشان کنیم؛ و البته که ثواب چنین حجتی نه تنها از انجام دهنده آن کم نمی‌شود بلکه ثواب بیشتری هم خواهد برد.

## ۱۲- زیارت به نیابت امام

یعنی شیعیان هر گاه به زیارت مشاهد مشرفه از جمله رسول خدا یا امامان معصوم علیهم السلام نایل می‌شوند، به نیابت و از جانب امام زمان علیه السلام نیز زیارت نمایند که هم خود ثواب می‌برند و هم با این کار امام زمان علیه السلام خشنود می‌گردد؛ چنانکه روایات آن در وسائل الشیعه جلد ۱۰ صفحه ۴۶۴ آمده است.

## ۱۳- اهتمام در یاری امام زمان علیه السلام در زمان غیبت

امام زمان علیه السلام امام شیعیان بلکه امام همه مسلمانان و انسان‌هاست، امام مسؤولیت سرپرستی همه مستضعفان را دارد، مسؤولیت امام در جهت نشر فرهنگ اهل بیت و گسترش مکتب تشیع و رفع ظلم و ستم می‌باشد، بنابراین وظیفه فرد شیعه این است که در هر مورد زمینه انجام این امور را فراهم نموده و امام زمانش را یاری کند، و یاری

کردن امام زمان علیه السلام نیز به نوعی یاری کردن خداست که خدا نیز یاوران خود را یاری می‌کند «ولینصرن الله من ینصره» (۴۴).

#### ۱۴- تصمیم بر یاری امام زمان در زمان حضور و ظهور

شیعه منتظر امام زمان علیه السلام هر لحظه و آن در انتظار مولایش می‌باشد تا ظهور فرموده، او هم از اصحاب و یاران آن حضرت باشد. فرد شیعه همواره باید با این قصد و نیت شب و روزش را بگذراند که اگر در مدت عمر او ظهور واقع نشد حد اقل از منتظران واقعی محسوب شده و ثواب آن را هم خواهد برد؛ چرا که فرموده‌اند نیت مؤمن از عمل او هم برتر است. و در این مورد به خصوص فرموده‌اند: هر کسی از شما اگر نظرش این باشد که به هنگام ظهور، امام را یاری کند، مانند کسی است که در حضور او با شمشیرش جهاد کرده باشد.

#### ۱۵- تجدید بیعت با امام زمان

یعنی علاوه بر یاری امام در زمان غیبت و تصمیم بر کمک در زمان حضور، باید بیعت امام زمان علیه السلام را بر گردن داشته باشد؛ چرا که بنا بر فرمایش رسول خدا صلی الله علیه و آله اگر کسی بمیرد و بیعت هیچ امامی را نداشته باشد به مرگ جاهلیت مرده است. (۴۵) و این بیعت را به خصوص با امام زمان در هر روز بعد از نمازهای واجب به ویژه روز جمعه تجدید باید کرد، بیعت بر اینکه در سراسر زندگی، احکام اسلامی را رعایت کرده و عملاً منتظر امام زمان علیه السلام باشد؛ از جمله قرائت دعای عهد، دعای ندبه و زیارات مربوطه.

#### ۱۶- صله امام زمان علیه السلام به مال

یعنی هر مؤمن و شیعه واقعی بخشی از اموال خود را برای امام زمانش هدیه کند. از امام صادق علیه السلام روایت شده که یک درهم که به امام صله شود از یک میلیون درهم که در موارد دیگر در راه خدا صرف شود بهتر است. و ما یقین داریم که امام علیه السلام این اموال را در مواردی مصرف می‌فرماید که زمان حضور و غیبت فرقی ندارد. بلکه در زمان غیبت شاید ثواب بیشتری داشته باشد چرا که عبادت و صدقه در این زمان مهم‌تر و سخت‌تر است. البته که صله و دارایی را باید به نایبان عام امام زمان علیه السلام سپرد تا در آنچه مورد رضایت امام علیه السلام است، مصرف شود. و این غیر از ادای حق مالی آن جناب است که به عنوان خمس و سهم سادات و سهم امام واجب باید به نایبان آن حضرت تحویل داد.

#### ۱۷- صله به شیعیان و دوستان امام زمان علیه السلام

مطابق چند روایت از امامان علیهم السلام، هر گاه کسی نتوانست ما را زیارت کند، شیعیان صالح ما را زیارت کند و هر کسی نتوانست به ما صلّه دهد، دوستان صالح ما را صلّه کند که ثواب صلّه ما را خواهد داشت.

۱۸- شاد نمودن مؤمنان

یعنی با کمک مالی، یا دعا کردن و رفع حوائج و یاری رساندن، و بر طرف کردن غصه‌های آنان، موجبات سرور و شادی امام زمان علیه السلام را فراهم نماید؛ زیرا فرمودند هر کسی مؤمنی را شاد کند پیامبران را شاد نموده است.

۱۹- هدیه ثواب نمازها

از امامان علیهم السلام نقل شده که هر کسی ثواب نماز خود را برای پیامبر و امیرالمؤمنین و سایر امامان علیهم السلام قرار دهد، خداوند ثواب نمازش را آنقدر افزایش دهد که از شمارش آن، نفس قطع گردد و هنگام مرگ نیز به او گفته می‌شود هدیه تو به ما رسید، پس ما هم تلافی خواهیم کرد....

۲۰- توسل و طلب شفاعت

امام باب الله است؛ یعنی هر که بخواهد به خدا برسد باید از مسیر آنان باشد، فیض خداوند نیز از جانب ایشان است که به ما می‌رسد، پس ما هم وظیفه داریم همه چیز خود را از این مسیر درخواست کنیم، دین و دنیایمان را از آنان بخواهیم، و درخواست کنیم که شفاعت ما را بپذیرند.

۲۱- دادخواهی و عرض حاجت به آن حضرت

از آنجا که امام علیه السلام فریادرس بیچارگان و پناه گاه درماندگان است، بلکه یکی از فواید وجود امام نیز همین است که شیعیان خود را از هر لحاظ و در هر زمینه دستگیری نماید، پس آنان نیز باید حاجات و مشکلات خود را با آن حضرت در میان بگذارند و با توجه کامل و همیشه با امام خود در ارتباط باشند و البته که آن امام رؤوف نیز به هر گونه که صلاح بدانند به داد شیعیان خود التفات خواهند فرمود. که داستان‌ها و حکایت‌های فراوانی در این زمینه وجود دارد.

۲۲- صبر بر آزار و تکذیب دشمنان و سایر محنت‌ها

از آنجا که دنیا محل آزمایش و امتحان و جدایی خوبان و بدان است، خداوند متعال مؤمنان خود را به انواع محنت‌ها و مشکلات امتحان می‌کند، از جمله سختی در زندگی، مشکلات مبارزه با اهل باطل، تحمل زخم زبان‌ها و مسخره کردن‌ها، که شیعه منتظر امام زمان علیه السلام ضمن شناخت و معرفت هر چه بیشتر به امام و محکم نمودن

اعتقادات خود، باید بر این مصایب صبر نماید که به جهت همین امر، جزء یاوران و اصحاب امام علیه السلام محسوب خواهد شد. چنان که احادیث آن از پیامبر و امامان وارد شده است.

### ۲۳- مخالفت با ستمگران و اهل باطل

نقطه عطف ظهور امام زمان علیه السلام قیام برای دفع و رفع ظلم و ستم از سراسر جهان است و ما نیز به عنوان شیعه منتظر، وظیفه داریم در هر زمانی با هر گونه ظلم و ستمی و با هر ظالم و ستمگری اعلان مخالفت نموده، با قلب خود از ظلم ناراحت باشیم، با زبان خود روشنگری نماییم و با دست و قدم خود بر علیه ظلم و ظالم اقدام کنیم.

### ۲۴- تهذیب نفس

شیعه واقعی و منتظر امام زمان علیه السلام کسی است که زندگی خود را مطابق احکام و فرامین امامش تنظیم نماید و دستورات او را که عمل به احلام شرع می‌باشد را مو به مو اجرا کند، که یکی از آنها تهذیب نفس و پاکسازی درون خود از صفات پلید و آراستن به صفات پسندیده است، در غیر این صورت امکان ندارد که فردی بتواند خود را شیعه و منتظر امام علیه السلام قلمداد نماید و آرزو داشته باشد که از اصحاب آن امام باشد. چرا که خود فرموده‌اند، منتظر باشید به همراه پرهیزکاری و اخلاق نیکو.

### ۲۵- مقدم داشتن خواسته امام بر خواست خود

یعنی هر امری که پیش می‌آید و می‌خواهد اقدامی کند، ابتدا فکر کند، بپرسد و به یقین برسد که آیا این کار مورد رضایت امام هست یا نه؟ اگر احتمال می‌دهد که امام او از چنین کاری راضی نیست و فقط طبق هوی و هوس خودش باشد آن را ترک کند، یعنی با هوای نفس خود مخالفت کند نه با امام زمانش.

### ۲۶- بزرگداشت روزهای منسوب به امام زمان علیه السلام

از جمله شب و روز ولادت آن حضرت یعنی نیمه شعبان و روز جمعه یا روز نهم ربیع‌الاول که آغاز امامت ایشان می‌باشد. تشکیل جلسه و شرکت در مجالسی که به همین مناسبت برگزار می‌گردد و ذکر فضایل و مناقب اهل بیت در آن صورت می‌گیرد که این خود یکی از تعظیم شعائر الله است که خداوند به آن امر فرموده است.

### ۲۷- احترام اماکنی که به قدوم آن حضرت زینت یافته

مانند مسجد سهله، مسجد کوفه، سرداب مبارک در سامراء، مسجد جمکران و یا سایر مواردی که صالحان و مخلصان حضرت ایشان را دیده‌اند، اگر چه امام زمان علیه السلام همیشه و همه جا حاضر و ناظر اعمال ما می‌باشد

به ویژه هر جا که قلب شکسته و حاجتمندی، آن حضرت را با توجه بخواند و بخواند، لکن آن موارد نیز خصوصیت دارد. تجلیل و تعظیم آن اماکن نیز به انجام اعمال مخصوصه و نماز و ذکر و دعا و قرآن و سایر عبادات می‌باشد. همچنین، تعمیر و تنظیف و تطهیر آنها و نیز پرهیز از هر گونه کار خلاف و مکروه و حرام در آنجا.

۲۸- تکذیب مدعیان دروغین و عدم همراهی با آنان

درست است که شیعیان و منتظران امام زمان علیه السلام علاقه و عشق فراوانی به آن حضرت دارند و با کوچک‌ترین اشاره‌ای می‌خواهند این عشق و محبت را ابراز دارند؛ اما باید در این بازار مکاره توجه داشته باشند که در کنار هر اصلی یک بدلی نیز وجود دارد. همان طور که پیامبر بدلی و امام بدلی و دروغین داشته‌ایم، مدعی دروغین ارتباط با امام زمان نیز وجود دارد. لذا به صرف اینکه کسی گفت من ارتباط دارم و می‌توانم مشکل شما را حل کنم نباید به دنبال شیادان راه افتاد که خود امام زمان علیه السلام نیز اینان را تکذیب فرموده‌اند. در زمان غیبت کبری هیچ نایب و رابط خاصی وجود ندارد، آری برخی از علما و بزرگان و صالحان این توفیق را داشته‌اند که نظر لطف امام شامل حال آنان شده است؛ اما اینکه کسی ادعا کند هر وقت بخواهم می‌توانم مشرف شوم، فرموده‌اند این دروغ و کذب محض است. طبق فرمایش امام علیه السلام مردم باید توجه‌شان به راویان حدیث و فقهای اهل بیت باشد که نایبان عام امام زمان علیه السلام هستند.

۲۹- دعا برای سلامتی دین و ایمان خود به هنگام ظهور

شیعه واقعی همیشه در این انتظار است که امام زمانش ظهور فرماید؛ اما بیشترین دغدغه او نیز این می‌باشد که ظهور آن جناب را با سلامت در دین و ایمان درک کند؛ چنان که روایات و ادعیه فراوانی وارد شده که از خدا بخواهید هنگام ظهور امام، دین و ایمانتان سالم و کامل باشد تا با این وضع به ملاقات امام نایل شوید.

۳۰- خواندن نماز ویژه آن حضرت

دو رکعت نماز که در قرائت آن «ایک نعبد و ایک نستعین» صد بار تکرار می‌شود و بقیه نماز خوانده می‌شود. مشابه آنچه که در مسجد جمکران خوانده می‌شود، البته این نماز اگر در شب جمعه و با غسل باشد و ذکر رکوع و سجده نیز هفت بار خوانده شود بهتر است، به همراه دعایی که نقل شده و برای بر آمدن حاجات مفید است.

۳۱- زیارت کربلا و گریستن در مصایب امام حسین علیه السلام

زیرا با این کار یکی از حقوق امام علیه السلام ادا می‌شود و تردیدی نیست که حق امام از همه حقوق عظیم‌تر و مهم‌تر است، زیارت کردن و گریه نمودن بر امام حسین علیه السلام، نوعی تسلیت و تعزیت به صاحب این مصیبت است و اکنون کسی جزء امام زمان علیه السلام باز مانده و صاحب این مصیبت عظیمی نیست.

۳۲- اهتمام در ادای حقوق برادران دینی

امام علیه السلام به منزله پدر معنوی مؤمنان است؛ یعنی شیعیان و مؤمنان، فرزندان و اهل و عیال آن حضرت هستند و بی‌تردید، احسان و دوستی به مؤمنان، اظهار دوستی به امام زمان علیه السلام محسوب می‌شود، بویژه ادای حقوق سادات، عالمان دینی، صالحان از مؤمنان و نیز مستمندان و حاجتمندان از ایشان، که کمک به اینان، یقیناً کمک و همکاری با امام زمان علیه السلام است.

۳۳- آمادگی به هنگام انتظار

منتظر بودن برای ظهور امام زمان علیه السلام به صرف گفتن زبانی نیست، بلکه باید اقدام نیز نمود، و اقدام عملی اولاً به این است که هر کسی به تمام وظایف و احکام شرعی خودش عمل نماید. ثانیاً در دفع ظلم و ستم و جریان عدالت در جامعه کوشا باشد. ثالثاً از لحاظ روحی و جسمی و تشکیلات و ... نیز این آمادگی را در خود مهیا کند که هر گاه آن حضرت ظهور فرمودند، سرباز پا در رکاب ایشان باشد و این جز با تقویت ایمان و عمل صالح میسر نخواهد شد.

۳۴- پیروی از فقهای اهل بیت و عالمان ربانی

فقیهان و عالمانی که خودنگهدار و حافظ دین و مخالف هوی و هوس و مطیع امر مولا باشند، نمایان‌عام امام زمان علیه السلام در زمان غیبت می‌باشند؛ خصوصاً آن فقیه و عالمی که نظام امر حکومت و امت نیز در دست او قرار گرفته باشد که از آن به ولی فقیه تعبیر می‌شود؛ یعنی مردم اگر چه به شخص امام دسترسی مستقیم ندارند اما با مراجعه به فقیهان اهل بیت، فرمان‌های امام را از ایشان دریافت می‌کنند و این نشانه‌هایی بود که امامان فرموده‌اند و دستور داده‌اند تا به آنان رجوع کنیم.

۳۵- اهداء قرائت قرآن به امام زمان علیه السلام

ما که باید هر روز صبح حداقل دو صفحه یا ۵۰ آیه و یا یک حزب از قرآن را تلاوت کنیم، یا قبل از هر نمازی قرآن می‌خوانیم یا در مشاهد مشرفه و حرم امامان علیهم السلام به قرائت قرآن مشغول می‌شویم و یا در ماه رمضان ختم قرآن می‌کنیم، چه بهتر که ثواب همه این‌ها را نثار پیامبر و امامان سلام الله علیهم اجمعین؛ بویژه امام زمان علیه

السلام کنیم تا هم پاداش خودمان بیشتر شود و هم حضرات معصومین را از خودمان خوشنود نماییم، پس کوتاهی نکنیم.

۳۶- اقتدا به اخلاق و اعمال آن حضرت

همان طور که به فرموده قرآن کریم، پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله الگو و اسوه حسنه ما هستند، امامان نیز چنین اند و اینک امام زمان علیه السلام الگو و اسوه ما در اخلاق و رفتار و اعمال می باشند که معنای حقیقی تشیع نیز همین است. او امام و پیشوای ماست ما نیز دنباله رو اویم، در نحوه زندگی کردن، زهد در دنیا، عبادت و ذکر و نماز، عدالت گستری و مهربانی.

۳۷- بیان فضایل و مناقب به نحو شعر و سخنرانی و غیره

سرودن شعر و بیان فضایل امامان علیهم السلام یکی از راه های یاری کردن صاحب الزمان علیه السلام است که مردم با مناقب ایشان آشنا شوند، چنانکه در احادیث متعدد از امام صادق و امام رضا علیه السلام وارد شده که اگر کسی یک بیت شعر برای ما بگوید خداوند برای او خانه ای در بهشت بنا می کند و نیز اینکه بوسیله روح القدس تأیید می شود. ذکر احادیث و اخبار امامان و آشنایی مردم با معارف اهل بیت نیز چنین است.

۳۸- ندبه در فراق امام زمان علیه السلام

شیعه و دلباخته مهدی فاطمه علیهما السلام، نه تنها همیشه به یاد محبوب خویش می باشد؛ بلکه از فراق و طولانی شدن غیبت آن عزیز نیز در حال ندبه و زاری خواهد بود، در فراق مولای خود و برای محنت هایی که بر آن جناب وارد می گردد اشک می ریزد و مانند کسی که فرزند خود را از دست داده برایش می گرید؛ همان طور که امام صادق علیه السلام در فراق امام زمان علیه السلام گریه می نمود که این گریه و ندبه نیز دلیل معرفت و نشانه محبت قلبی به امام زمان علیه السلام است.

۳۹- تعیین نکردن وقت ظهور

غیبت امام زمان علیه السلام و مدت آن به فرمان و مصلحت الهی صورت گرفته است و از زمان ظهور آن هیچ کسی اطلاع ندارد. این یکی از اسرار خداست که آن را برای کسی فاش نکرده است و فرموده اند، اگر هم کسی وقتی برای ظهور تعیین کرد شک نکنید که او دروغگو است پس او را تکذیب کنید.

۴۰- آشنایی و دعوت مردم به آن حضرت

و این از واجب‌ترین و مهم‌ترین طاعات و عبادات است که مردم را به خدا و امام زمانشان آشنا کرد، در روایات نیز عالمی که معارف دین را به مردم بیاموزد، از هفتاد هزار عابد بهتر معرفی شده است. یعنی دانش و معارف اهل بیت علیهم السلام و مناقب و بزرگواری ایشان را به مردم برساند. و اینک امام زمان علیه السلام آخرین جانشین پیامبر از اهل بیت است که همه وظیفه داریم هم خود و هم دیگران را تا جایی که می‌دانیم و می‌توانیم با آن حضرت آشنا کنیم، متوجه باشیم و دیگران را هم متوجه کنیم آن کسی که اینک واسطه فیض الهی بر بندگانش می‌باشد، مهدی صاحب الزمان علیه السلام است.



پرسش‌های مسابقه انتظار ۲

۱- علت تأخیر دیدار و ظهور امام زمان علیه السلام چیست؟

الف) وفا نکردن مردم به عهد و پیمان‌ها

ب) عدم اتحاد و اتفاق آنان

ج) ظهور امام زمان علیه السلام ارتباط به ما ندارد. (د) الف و ب

۲- کدام گزینه صحیح است؟

الف) امام دست پرورده خداست.

ب) امام دست پرورده پیامبر است.

ج) مردم دست پرورده پدرشان هستند. (د) هر سه مورد

۳- چه چیزی بیشتر بینی شیطان را به خاک می‌مالد؟

الف) امر به معروف ب) نهی از منکر

ج) نماز خواندن (د) مبارزه و جهاد با کافران

۴- ظهور امام زمان علیه السلام چه موقع رخ می‌دهد؟

الف) هر گاه خداوند اذن دهد. ب) تعیین وقت درست نیست.

ج) هر گاه امام آماده شود. (د) الف و ب

۵- چه کسانی امام زمان علیه السلام را بیشتر آزار می‌دهند؟

الف) مخالفان اهل بیت ب) شیعیان نادان

ج) ناصبیان (د) هیچکدام

۶- کدام گزینه صحیح است؟

الف) کمک و رفع حاجت شیعیان مورد رضایت امام است.

ب) هیچ خبری از اخبار شیعیان بر امام پوشیده نیست.

- ج) علم امام مثل سایر مردم است. (د) الف و ب
- ۷- حجت خداوند بین بندگان .....  
 الف) همیشه آشکار است. ب) همیشه مخفی است.  
 ج) همیشه موجود نیست. (د) گاه آشکار و گاه مخفی است.
- ۸- کدام گزینه درست است؟  
 الف) دعای امام مستجاب است. ب) امام دعاگوی شیعیان است.  
 ج) امام از مردم طلب یاری می‌کند. (د) هر سه مورد
- ۹- کدام گزینه درست است؟  
 الف) امام زمان علیه السلام امان اهل زمین است.  
 ب) ستارگان امان اهل زمین‌اند.  
 ج) ستارگان امان اهل آسمان‌اند. (د) الف و ج
- ۱۰- فایده امام زمان علیه السلام در زمان غیبت چیست؟  
 الف) همانند خورشید پشت ابر است.  
 ب) ظهور و غیبت امام زمان علیه السلام فرقی ندارد.  
 ج) امام همیشه حاضر و ناظر است. (د) هر سه مورد
- ۱۱- وظیفه ما در عصر غیبت چیست؟  
 الف) مخالفت با ظلم و ظالمان. ب) صبر بر مشکلات زمان غیبت.  
 ج) تهذیب نفس و اصلاح امور جامعه. (د) هر سه مورد
- ۱۲- با توجه به حدیث: هر کسی امام زمان خود را نشناسد...  
 الف) نادان است. ب) باید توبه کند.  
 ج) به مرگ جاهلیت می‌میرد. (د) هر سه مورد
- ۱۳- کدام گزینه صحیح نیست؟  
 الف) برای تعجیل فرج دعا کنیم. ب) برای فرج عجله کنیم.  
 ج) آنان که عجله می‌کنند هلاک می‌شوند. (د) هر سه مورد

- ۱۴- اگر اعمال و عبادات خود را به امام زمان علیه السلام هدیه کنیم... .
- الف) کار بی فایده‌ای است. ب) تمام ثواب آن به امام می‌رسد.  
ج) هم به ما ثواب می‌رسد و هم به امام زمان علیه السلام.  
د) ثواب آن تقسیم می‌شود.
- ۱۵- کدام گزینه صحیح نیست؟
- الف) صدقه برای سلامتی امام زمان علیه السلام معنا ندارد.  
ب) این صدقه از اقسام صله به امام زمان علیه السلام است.  
ج) صدقه به نیابت امام نوعی اظهار محبت به ایشان است.  
د) ب و ج
- ۱۶- جهت بزرگداشت روزها و مکان‌های منسوب به امام زمان... .
- الف) دستوری نرسیده است. ب) اسراف و اتلاف وقت است.  
ج) نوعی تعظیم شعائر الهی است. د) هیچکدام
- ۱۷- مردم احکام خود را در زمان غیبت از چه راهی به دست می‌آورند؟
- الف) مراجعه به قرآن ب) درخواست از امام زمان علیه السلام  
ج) از فقیهان و راویان حدیث د) احکام برای همه معلوم است.
- ۱۸- اگر کسی ادعا کرد من با امام زمان ارتباط دارم... .
- الف) باید به او احترام بگذاریم. ب) بدون شک او دروغ‌گوست.  
ج) معلوم می‌شود آدم خوبی است. د) هنوز کسی ادعا نکرده.
- ۱۹- کدام گزینه صحیح است؟
- الف) همه مردم امام زمان را نمی‌شناسند.  
ب) باید مردم را با ایشان آشنا نمود.  
ج) نباید برای ظهور وقتی تعیین کرد. د) هر سه مورد
- ۲۰- تشکیل جلسه ذکر حدیث و فضایل اهل بیت چگونه است؟
- الف) بهترین کاری است که امامان علیهم السلام دوست دارند.

ب) موجب احیای امر اهل بیت است.

ج) امام باقر علیه السلام به آن دستور داده است. (د) هر سه مورد

توضیحات مربوط به مسابقه انتظار ۲

با تبریک به شما منتظر گرامی امام زمان علیه السلام که با چهل کلام گهربار آن حضرت آشنا شدید و نیز چهل وظیفه خود در قبال ایشان را فرا گرفته‌اید، لطفاً جهت شرکت در مسابقه انتظار ۲ به توضیحات زیر توجه فرمایید:

۱- پرسش‌های مسابقه براساس مطالب و احادیث همین کتاب تهیه شده است.

۲- مهلت ارسال پاسخنامه یک ماه پس از دریافت کتاب است.

۳- به افرادی که بیشترین پاسخ صحیح را داده باشند، هدایایی به قید قرعه تعلق خواهد گرفت.

۴- پاسخنامه خود را به دفاتر مؤسسه تبلیغ و انفاق امام زمان علیه السلام تحویل یا ارسال نموده، روی پاکت

بنویسید: «مربوط به مسابقه انتظار ۲»

آدرس دفتر مرکزی تهران: شهرری، پل سیمان، خیابان شهید سرگرد محمدی، پلاک ۳۱۹

.....(پی نوشت).....

- ۱) عیون اخبار الرضا، ج ۲، ص ۳۷؛ الخصال، ج ۲، ص ۵۴۱؛ وسائل الشیعه، ج ۲۷، ص ۹۳؛ بحار الانوار، ج ۲، ص ۱۵۳.
- ۲) آدرس سایت مؤسسه تبلیغ و انفاق امام زمان علیه السلام نیز از همین عدد اقتباس شده است: [www.329.ir](http://www.329.ir)
- ۳) بحار الأنوار، ج ۵۳، ص ۱۷۴؛ احتجاج، ج ۲، ص ۴۹۵؛ الخرائج و الجرائح، ج ۲، ص ۹۰۲.
- ۴) بحار الأنوار، ج ۵۳، ص ۱۷۴؛ احتجاج، ج ۲، ص ۴۹۵.
- ۵) غیبت شیخ طوسی، ص ۲۸۵؛ بحار الأنوار، ج ۵۳، ص ۱۷۸؛ احتجاج، ج ۲، ص ۴۶۶.
- ۶) غیبت شیخ طوسی، ص ۲۸۷؛ بحار الأنوار، ج ۵۳، ص ۱۹۳ و ج ۵۰، ص ۲۲۸؛ احتجاج، ج ۲، ص ۴۶۸.
- ۷) غیبت شیخ طوسی، ص ۲۸۷؛ بحار الأنوار، ج ۵۰، ص ۲۲۸؛ احتجاج، ج ۲، ص ۴۶۸.
- ۸) غیبت شیخ طوسی، ص ۲۸۹؛ بحار الأنوار، ج ۵۰، ص ۲۲۸ و ج ۵۳، ص ۱۹۶؛ احتجاج، ج ۲، ص ۴۶۹.
- ۹) کمال الدین، ج ۲، ص ۵۱۶؛ غیبت شیخ طوسی، ص ۳۹۵؛ إعلام الوری، ص ۴۴۵؛ الصراط المستقیم، ج ۲، ص ۲۳۶.
- ۱۰) کمال الدین، ج ۲، ص ۵۱۶؛ غیبت شیخ طوسی، ص ۳۹۵؛ إعلام الوری، ص ۴۴۵؛ احتجاج، ج ۲، ص ۴۷۸.
- ۱۱) غیبت نعمانی، ص ۲۷۹؛ بحار الأنوار، ج ۵۲، ص ۲۳۹.
- ۱۲) غیبت شیخ طوسی، ص ۲۴۴؛ کمال الدین، ج ۲، ص ۴۳۰؛ کشف الغمه، ج ۲، ص ۴۹۸.
- ۱۳) من لا یحضره الفقیه، ج ۱، ص ۴۹۸؛ تهذیب الاحکام، ج ۲، ص ۱۷۵؛ احتجاج، ج ۲، ص ۴۷۹.
- ۱۴) کمال الدین، ج ۲، ص ۵۱۰؛ منتخب الانوار، ص ۱۲۸؛ بحار الأنوار، ج ۵۳، ص ۱۹۰.
- ۱۵) همان منابع.
- ۱۶) غیبت شیخ طوسی، ص ۲۸۵؛ بحار الأنوار، ج ۵۳، ص ۱۷۸؛ احتجاج، ج ۲، ص ۴۶۶.
- ۱۷) همان منابع.
- ۱۸) غیبت شیخ طوسی، ص ۲۸۵؛ بحار الأنوار، ج ۵۳، ص ۱۷۸؛ احتجاج، ج ۲، ص ۴۶۶.
- ۱۹) غیبت شیخ طوسی، ص ۳۷۳؛ بحار الأنوار، ج ۵۳، ص ۱۵۰.
- ۲۰) بحار الأنوار، ج ۵۳، ص ۱۷۶؛ احتجاج، ج ۲، ص ۴۹۸؛ الخرائج و الجرائح، ج ۲، ص ۹۰۲.
- ۲۱) احتجاج، ج ۲، ص ۴۷۳؛ بحار الأنوار، ج ۲۵، ص ۲۶۶.
- ۲۲) فرمایشات حضرت بقیه الله، ص ۱۷۰.

۲۳) بحار الأنوار، ج ۵۳، ص ۱۸۰؛ کمال الدین، ج ۲، ص ۴۸۳؛ غیبت شیخ طوسی، ص ۲۹۰؛ کشف الغمه، ج ۲، ص ۵۳۱.

۲۴) بحار الأنوار، ج ۵۳، ص ۱۸۰؛ غیبت شیخ طوسی، ص ۲۹۰؛ وسائل الشیعه، ج ۲۷، ص ۱۴۰.

۲۵) بحار الأنوار، ج ۵۲، ص ۹۲؛ کمال الدین، ج ۲، ص ۴۸۳؛ کشف الغمه، ج ۲، ص ۵۳۱؛ اعلام الوری، ص ۴۵۲؛ احتجاج، ج ۲، ص ۴۶۹.

۲۶) بحار الأنوار، ج ۵۳، ص ۱۷۴.

۲۷) بحار الأنوار، ج ۵۲، ص ۹۲؛ کمال الدین، ج ۲، ص ۴۸۳؛ کشف الغمه، ج ۲، ص ۵۳۱؛ اعلام الوری، ص ۴۵۲؛ احتجاج، ج ۲، ص ۴۶۹.

۲۸) بحار الأنوار، ج ۵۲، ص ۳۰؛ کمال الدین، ج ۲، ص ۴۴۱؛ غیبت شیخ طوسی، ص ۲۴۶؛ الدعوات، ص ۲۰۷. (۲۹) و امام علی (ع) فرمودند:

«اللهم إنک لا تخلق الأرض من حجة إما ظاهراً مشهوراً أو خائفاً مغموراً؛

بحار الأنوار، ج ۵۳، ص ۱۹۰؛ کمال الدین، ج ۲، ص ۵۱۰؛ منتخب الانوار، ص ۱۲۸. (۳۰) غیبت طوسی، ص ۲۲۱.

۳۱) بحار الأنوار، ج ۵۳، ص ۱۷۶؛ احتجاج، ج ۲، ص ۴۹۸.

۳۲) بحار الأنوار، ج ۵۰، ص ۳۱۸؛ رجال کشی، ص ۵۳۵؛ وسائل الشیعه، ج ۲۷، ص ۱۴۹.

۳۳) بحار الأنوار، ج ۵۲، ص ۳۵؛ کمال الدین، ج ۲، ص ۴۴۸.

۳۴) بحار الأنوار، ج ۵۳، ص ۱۷۶؛ احتجاج، ج ۲، ص ۴۹۸.

۳۵) بحار الأنوار، ج ۵۳، ص ۱۸۲؛ کمال الدین، ج ۲، ص ۵۲۰؛ احتجاج، ج ۲، ص ۴۷۹؛ وسائل الشیعه، ج ۹، ص ۵۴۰.

۳۶) بحار الأنوار، ج ۵۲، ص ۲۳۷؛ غیبت نعمانی، ص ۲۷۹؛ الاختصاص، ص ۲۵۵.

۳۷) بحار الأنوار، ج ۵۵، ص ۲۵۵؛ فرج المهموم، ص ۱۱۴؛ مستدرک الوسائل، ج ۱۲، ص ۱۷۲.

۳۸) بحار الأنوار، ج ۵۳، ص ۱۷۸؛ احتجاج، ج ۲، ص ۴۶۶؛ غیبت شیخ طوسی، ص ۲۸۵؛ منتخب الانوار، ص ۱۱۸.

۳۹) بحار الأنوار، ج ۵۳، ص ۱۷۸؛ احتجاج، ج ۲، ص ۴۶۶؛ غیبت شیخ طوسی، ص ۲۸۵.

۴۰) بحار الأنوار، ج ۵۲، ص ۱۱۱؛ احتجاج، ج ۲، ص ۴۶۹؛ غیبت شیخ طوسی، ص ۲۹۰؛ کمال الدین، ج ۲، ص ۴۸۳.

۴۱) بحار الأنوار، ج ۵۲، ص ۱۸۷؛ جمال الاسبوع، ص ۵۲۱.

(۴۲) کمال الدین، ج ۲، ص ۵۱۲؛ مصباح المتهدّد، ص ۴۱۱؛ بحار الأنوار، ج ۵۲، ص ۱۸۷؛ جمال الاسبوع، ص ۵۲۱؛  
البلد الأمین، ص ۳۰۶. این دعا از امام صادق علیه السلام نیز روایت شده است.

(۴۳) غیبت شیخ طوسی، ص ۲۸۵؛ احتجاج، ج ۲، ص ۴۶۶؛ بحار الانوار، ج ۵۳، ص ۱۷۸؛ منتخب الانوار، ص ۱۱۷.

(۴۴) حج / ۴۰.

(۴۵) اصول کافی، ج ۱، ص ۳۷۶.